

[Ministeren for skatter og afgifter]

Ved udarbejdelsen af renteaftgiftsloven har det ikke været muligt at lægge vægt på formålet med et lån eller den faktiske anvendelse af låneprovenuet ved afgørelsen af, om renterne på lånet skal belægges med renteaftgift. Dette ville medføre betydelige administrative og kontrolmæssige vanskeligheder. Efter renteaftgiftsloven er der ingen lån, hvor renterne er fritaget for renteaftgift alene på baggrund af låneformålet eller anvendelsen af lånet. Dette gælder også for boliglån og studielån. Således er kun renter af visse boliglån og visse studielån, der opfylder bestemte i renteaftgiftsloven fastsatte betingelser, fritaget for renteaftgift.

For så vidt angår lån til adoptionsformål mener jeg ikke, at der kan opstilles betingelser for sådanne lån, der er tilstrækkelig klare og entydige til, at de kan danne baggrund for en afgiftsfritagelse af renterne på lånet.

Som følge heraf må jeg besvare det stillede spørgsmål benægtende.

Spm. nr. S 1076

Til socialministeren (22/4 87) af:

Jytte Andersen (S):

»Vil ministeren oplyse, hvilke økonomiske omkostninger der for det offentlige er forbundet med en hospitalsfødsel og en hjemmefødsel, samt vurdere muligheden for at yde adoptivforældre et økonomisk tilskud til udgifterne i forbindelse med en adoption?«

Begrundelse

Ifølge foreningen Adoption og Samfund er ovennævnte ordning planlagt i Sverige.

Foreløbigt svar (28/4 87):

Socialministeren (Mimi Stilling Jakobsen):

Efter reglerne i lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel er adoptivforældreigestillede med andre forældre med hensyn til længden af dagpengeperioden. Retten til dagpenge i forbindelse med adoption svarer således til retten til dagpenge efter en fødsel.

Spørgsmålet om eventuel ret til løn under fravær i forbindelse med barsel og adoption er et overenskomstanliggende.

Der findes ikke regler i sociallovgivningen, der specielt giver mulighed for at yde adop-

tivforældre et økonomisk tilskud til udgifterne i forbindelse med adoption.

Det vil næppe heller være rimeligt at foreslå sådanne særregler indført. Det må være andre overvejelser end muligheden for at opnå et økonomisk tilskud, der spiller den altovervejende rolle, når der skal tages beslutning om at adoptere et barn.

Til brug for besvarelsen af spørgsmålet om, hvilke økonomiske omkostninger der for det offentlige er forbundet med en hospitalsfødsel og en hjemmefødsel, har Socialministeriet bedt om oplysninger fra Indenrigsministeriet.

Indenrigsministeriet har anmodet Sundhedsstyrelsen om en udtalelse snarest belejligt. Socialministeriet vil vende tilbage til besvarelsen, når disse oplysninger foreligger.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 153:

Forslag til folketingsbeslutning om anerkendelse af, at brugen af atomvåben er folkedrab. Af Thoft (SF) og Albrechtsen (VS) m.fl. (Fremsat 21/4 87).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Atombomber, der omtales i forslaget, er jo, hvad vi alle ved, våben, der fremkalder forfærdelige ødelæggelser, men det er noget, vi har kendt til siden 1945.

Det er ligeledes klart, at der her i Tinget er et bredt flertal, der ønsker, at risikoen for brug af atomvåben skal formindskes så meget som muligt. Vejen frem på dette område er internationale forhandlinger, navnlig mellem de lande, der i modsætning til os besidder atomvåben.

Så sent som sidste torsdag vedtog det samlede Folketing en dagsorden, som pålægger regeringen i NATO og i andre relevante organisationer at støtte en amerikansk-sovjetisk aftale om fjernelse af de europæiske mellem-distanceraketter, og som i øvrigt i videst muligt omfang gør Europa atomvåbenfrit. Denne dagsorden vil regeringen selvfølgelig arbejde for, og vi vil gøre det med interesse og

[Justitsministeren]

forståelse, da også vi har den opfattelse, der ligger til grund for den vedtagne dagsorden.

Det beslutningsforslag, der nu er fremsat, synes at ville gøre dette meget vigtige verdenspolitiske spørgsmål til et rent dansk strafferetligt anliggende.

Jeg har ikke rigtig fantasi til at forestille mig, hvad det er, forslagsstillerne ønsker at opnå med dette forslag. Der er vel ingen, der for alvor tror, at noget sådant vil kunne føre til en nedbringelse af risikoen for brug af atomvåben. Den fremgangsmåde, der foreslås, synes jeg også er noget besynderlig. Det foreslås nemlig, at brug af atomvåben skal straffes i henhold til konventionen om forebyggelse af og straf for folkedrab.

Efter denne konvention, som Danmark jo opfyldte ved gennemførelsen af lov nr. 132 af 29. april 1955, defineres folkedrab som nogle nærmere opregnede handlinger, der foretages »i den hensigt helt eller delvis at ødelægge en national, etnologisk, racemæssig eller religiøs gruppe som sådan.«

Ved folkedrab forstås man altså handlinger, der – uanset de anvendte våben – er rettet mod nogle ganske bestemte befolkningsgrupper med det formål at udrydde netop dem. Hvis man kan forestille sig folkedrab ved hjælp af atomvåben, er dette altså allerede kriminaliseret. Men brug af atomvåben som krigsvåben har til gengæld intet med folkedrab at gøre. Forslaget bygger således, synes jeg, på en fundamental misforståelse af folkedrabsbegrebet.

Endelig peges der i forslaget på, at overtrædelse af konventionen om folkedrab bør kunne medføre fængselsstraf på indtil livstid. Det gælder jo allerede, når det drejer sig om folkedrab, og jeg går i øvrigt ud fra, at det beror på en teknisk misforståelse, når forslagsstillerne i den forbindelse foreslår ændringer i straffeloven.

Regeringen kan altså ikke støtte forslaget.

Hjortnæs (S):

Brug af atomvåben vil medføre drab af civilbefolkningen, brug af atomvåben er en forbrydelse mod menneskeheden, og derfor må alle vore bestræbelser selvfølgelig gå ud på at fjerne faren for en atomkrig. Dette mål i forsvars- og sikkerhedspolitikken prioriterer Socialdemokratiet over alt andet.

Beslutningsforslaget bygger i sit indhold på de holdninger, som er Socialdemokratiets, og som jeg her har præciseret, men det er ikke et forslag, der på nogen måde bidrager til at fjerne atomtruslen. SF og VS har igen fremsat et forslag, der ikke er noget anvendeligt redskab.

Vi socialdemokrater er mere optaget af de politiske initiativer, der kan sætte en positiv proces i gang.

Helge Adam Møller (KF):

De indledende bemærkninger, som såvel justitsministeren som hr. Hjortnæs gjorde angående atomvåben og deres uhyggelige konsekvenser, tror jeg alle mennesker både i Øst og i Vest er enige i. Alle mennesker håber, at atomvåben aldrig vil blive anvendt, og det er altså for alle mennesker et dybt alvorligt emne, som forslaget umiddelbart tager op.

Men lad mig sige med det samme, at Det Konservative Folkeparti kan ikke støtte forslaget. Justitsministeren har været inde på den inkonsekvens, der er i forslaget angående folkedrab, men lad mig nævne tre andre grunde til, at vi ikke kan støtte det.

For det første mener vi, at formindskelse af risikoen for anvendelse af atomvåben ikke sker ved at ændre den danske straffelov. Det sker ved hjælp af internationale forhandlinger og forhandlinger, som først og fremmest bliver ført mellem de lande, som besidder atomvåben: supermagter og stormagter.

For det andet er Danmarks indflydelse på sådanne forhandlinger mellem supermagter og stormagter af begrænset betydning – så tror jeg ikke, jeg har overdrevet for meget – men den indflydelse, vi har, mener jeg vi bedst kan udøve ved, at vi målbevidst arbejder inden for den dagsorden, som et enigt Folketing vedtog for 6 dage siden, en dagsorden, der jo netop sagde, at vi skulle støtte de forhandlinger, der foregår mellem Sovjet og USA vedrørende reduktion af antallet af mellemdistanceraketter, helst en total fjernelse af dem, og i størst muligt omfang gøre Europa atomvåbenfrit. Det var det, som et enigt Folketing fra højre til venstre tilsluttede sig for 6 dage siden. Det mener jeg er en realistisk vej frem.

Det tredje punkt er, hvordan vi får indflydelse på disse forhandlinger. Det gør vi først

[Helge Adam Møller]

og fremmest via vort medlemskab af NATO, og det vil sige via den forsvars- og sikkerhedspolitik, vi fører inden for NATO som medlem af denne organisation.

Og så kommer det interessante: de to partier, der står bag dette beslutningsforslag, SF og VS, gør jo alt, hvad der står i deres magt, for at modarbejde og nedbryde dette tilhørsforhold til NATO og dermed også modarbejde og nedbryde den indflydelse, vi har på de forhandlinger, der foregår om formindskelse, helst fjernelse, af atomvåben. Jeg må derfor sige, at mens ministeren i slutningen af sin tale konstaterede, at han ikke havde fantasi til at forestille sig, hvad formålet med dette forslag er, kan jeg – jeg er jo et par år yngre end ministeren, og det kan derfor være, at jeg har en smule mere fantasi, i hvert fald på det område – godt forestille mig det. Formålet er selvfølgelig som ved et hav af tidligere VS- og SF-beslutningsforslag at få os ud af NATO.

Lad mig til slut konkludere, at vi ikke mener, forslaget medvirker til at sikre Danmarks frihed og selvstændighed. Det medvirker ikke til at mindske risikoen for, at Danmark kan blive inddraget i en krig, og Det Konservative Folkeparti må derfor afvise forslaget.

Birthe Rønn Hornbech (V):

Venstre har naturligvis aldrig været uenigt i, at brug af atomvåben som angrebsvåben er en grufuld handling. Venstre har heller aldrig bestridt, at brug af atomvåben har en så forfærdende virkning som den, forslagsstillerne anfører i bemærkningerne til det beslutningsforslag, vi behandler her i dag. Det er der ikke noget nyt i.

Derfor tilslutter Venstre sig regeringens sikkerhedspolitik, der bygger på et solidarisk medlemskab af NATO. Venstre tror på, at medlemskabet af NATO er fredsbevarende, og at det er fredsbevarende, at der opretholdes en styrkebalance mellem Øst og Vest, så det aldrig vil virke tillokkende på den socialistiske stormagt øst for jerntæppet at angribe et vestligt land.

Vi ser i Venstre naturligvis som så mange andre med forhåbning frem til et resultat af de internationale forhandlinger, der foregår med henblik på en gensidig nedrustning i Øst og Vest, sådan som vi også tilkendegav

det under den udenrigspolitiske debat forleden.

Men dette forslag drejer sig, forstår jeg på forslagsstillerne, ikke så meget om sikkerheds- eller udenrigspolitik som om dansk strafferet. Jeg kunne godt tænke mig, at forslagsstillerne nærmere definerer, hvordan i alverden man med dette forslag skulle nedbringe mængden af atomvåben i Øst og i Vest.

Forslagsstillerne, forstår jeg, vil henføre atomkrig under begrebet »folkedrab«. Det må vist være en misforståelse fra forslagsstillerne side. Folkedrab er jo noget helt andet, som man også kan læse det i de bilag, som forslagsstillerne selv sørget for optrykt sammen med forslaget, og ministeren har også gjort rede for det for lidt siden.

Jeg er derfor meget spændt på, om forslagsstillerne vil løfte sløret for, hvad de i grunden vil med dette forslag, og hvordan man vil forhindre atomkrig med dette forslag. Det kan da kun medvirke til at forvirre begreberne om noget, der er for alvorligt til, at man pjatter med det i sådan et beslutningsforslag.

Så taler forslagsstillerne om fængsel på livstid. Jeg vil da godt spørge, om det i almindelighed er forslagsstillerne mening, at vi nu skal til at udvide området for livstidsstraf. Var det ikke netop nogle af forslagsstillerne, der sidste år her i det høje Ting fremsatte et forslag om afskaffelse af livstidsstraf?

Vi finder, at forslagsstillerne med dette forslag dokumenterer, at de ikke mener, at vor frihed er værd at forsvare, at de måske foretrækker en 9. april frem for en 4. maj.

Jeg er fundamentalt uenig i forslagsstillerne måde at diskutere på og argumentere på, fordi der er en grundlæggende forskel på forslagsstillerne grundholdning og Venstres grundholdning. Vi tager i Venstre vort lands historie alvorligt, og vi har lært af den, mens forslagsstillerne tydeligvis ikke har lært noget som helst af danmarkshistorien og helt åbenbart ikke anerkender vore historiske erfaringer med totalitære stater.

Jeg forstår forslagsstillerne sådan, at forslaget, hvis det blev vedtaget, ville betyde, at en dansk officer, der over for et atomangreb fra Øst mod dansk område i givet fald ikke må forsvare sig i det nødvendige omfang uden at risikere livstidsstraf.

[Birthe Rønn Hornbech]

Selv når jeg forsøger at gå ind på VS' og SFs tankegang – og det er næsten umuligt – finder jeg forslaget aldeles ansvarsløst og uden mening, men det kan måske hos forslagsstillernes socialistiske venner i Øst efterlade en tvivl om, hvorvidt alle i det danske Folketing vil kæmpe for vor frihed, og det er måske præcis det, der er meningen med det.

Venstre må afvise forslaget.

Stinus (RV):

Det Radikale Venstre er enigt med forslagsstillerne i, at det at anvende atomvåben som beskrevet i en række eksempler i bemærkningerne til forslaget må karakteriseres som en forbrydelse mod menneskeheden. Efter Det Radikale Venstres opfattelse gør i virkeligheden enhver, som starter en krig, sig skyldig i en forbrydelse, og vi kan tilslutte os de af Jens Evensen citerede udtalelser om, at »atomvåben innebærer den totale forbrytelse«.

Vi kan ligeledes i det store og hele tilslutte os de argumenter, forslagsstillerne fremfører i bemærkningerne, specielt henvisningen til Genèveprotokollens artikel 48, hvoraf det fremgår, at stridende parter til enhver tid skal skelne mellem civile genstande og militære mål, mellem den civile befolkning og kombattanter, artikel 51, som taler om, at vilkårlige angreb er forbudt, og artikel 52, der siger, at angreb skal begrænses til militære mål.

Ved anvendelse af atombomber vil det ikke være muligt at overholde disse artikler, og der er altså tale om en overtrædelse af Genèveprotokollen.

Vi må alligevel stille det spørgsmål, om anvendelse af atomvåben er en forbrydelse, som kan henregnes under konventionen om folkedrab.

Vi vil naturligvis gerne i udvalget se på dette spørgsmål, og vi stiller os positivt over for ethvert skridt, som kan være med til at mindske risikoen for anvendelse af atomvåben i Danmark og andre steder.

Arne Melchior (CD):

Hvis der fandtes et raritets- eller skrækkabinet for overflødige eller pudseløjerlige forslag – sådan et kabinet skulle vi måske have – ville det her foreliggende forslag have en umistelig plads i begge tilfælde.

Justitsministeren har spiddet både de juridiske og de begrebsmæssige forvirringer, der ligger bag forslaget, meget skarpt, og jeg tror ikke, jeg overfortolker hr. Hjortnæs' udtalelser, når jeg opfattede hans tale sådan, at han karakteriserede forslaget som ubrugeligt.

Jeg kan tilslutte mig begge de nævnte herres indlæg.

Flere af ordførerne fandt anledning til at bedyre, at de er imod brug af atomvåben. Det kan jeg på mit partis vegne kontrassegnere, endda med udsletteligt blæk, skønt jeg synes, at det er at gøre dette forslag og denne debat alt for megen ære at skulle gentage sådan noget hver gang.

Jeg skal derfor afrunde denne afvisning af forslaget med på ny at gøre opmærksom på, at en atomvåbenfri zone, som en af ordførerne nævnte det, efter min sprogforståelse er en zone eller et område, hvor atomvåben ikke kan ramme. Der er meget lidt vundet – meget for lidt – ved at have et område, hvorfra der ikke affyres atomvåben, så længe dete område ikke er hele kloden. Et atomvåbenfrit område er i min forståelse et område, hvor atomvåben ikke kan ramme.

Damgaard Nielsen (FP):

Det forslag, der foreligger her, er så afgjort et teoretikerforslag, som vi i Fremskridtspartiet bestemt ikke kan støtte på nogen som helst måde. Ethvert menneskeligt drab er en slags folkedrab. Det er drab, så snart et menneske slår et andet ihjel, og vedkommende, der bliver dræbt, kan næsten være ligeglad med, under hvilken form det sker. Det er lige brutalt og lige afskyeligt under alle omstændigheder.

Men realistisk set kan jeg ikke med min bedste vilje se, at dette stykke papir har nogen som helst fredsskabende betydning.

Nu er jeg selv så gammel, at jeg kan huske – jeg har også set fjernsynsbilleder af det – Chamberlain, der kom hjem med en fredsaf-tale med Hitler, hvor han blev tiljuble, fordi han nu havde sikret freden for England. Det samme gentog sig, da Hitler lavede den ene fredsaf-tale efter den anden, som var skrevet på lige så fuldgældigt et stykke papir som det, der er blevet forelagt her. Det kan aldrig nogen sinde sikre en fred, uanset hvordan man stiller det op på papiret, for papiret er uden betydning i så henseende.

[Damgaard Nielsen]

Det ligger mere som intention bag forslaget, at man næsten bevidst skal holde den skrækgrøde i kog, der hedder krig. Vi ser næsten aldrig et interview i fjernsynet, uden at mennesker – ja, når det drejer sig om børneudsendelser, er det børn – står frem og siger, at de er bange for en atomkrig. Hvor har de fået den skræk fra? Den har de fået fra, at der er nogle mennesker, der ustandselig bliver ved med at pifte denne lille sag op. Vi skal næsten gøre vore børn bange for en atomkrig.

Der er da ingen, der ønsker for vore børn, at de skal opleve en atomkrig, men der er så sandelig heller ikke ret mange mennesker, der ønsker, at deres børn konstant skal gå rundt i skræk for atomkrig. Så er vi derhenne, hvor der næsten er tale om psykisk drab, og psykisk forurening kan være lige så alvorlig som krig.

Der foregår jo også drab på vore landeveje. Vi har for nogle minutter siden hørt en debat om hastigheder. Trafikdrab er også tragedier, som vi skal gøre alt muligt for at undgå. Men man hører mærkværdigvis aldrig i fjernsynet, at børn er bange for trafikdrab i samme grad, som de er bange for atomkrig, også selv om der er endnu flere, der bliver dræbt i trafikken, end ved krig. Heldigvis må vi sige, at trafikdrab altid er utilsigtede, og det er lige ulykkeligt for forvolderen og den, det rammer.

Lad os få det ned på et realistisk grundlag, og lad os snakke om tingene. Vi i Fremskridtspartiet ønsker absolut ingen atomkrig, men vi stemmer imod det her forslag.

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Kristeligt Folkeparti kan ikke tilslutte sig forslaget. Jeg synes, ministeren har begrundet det meget vel, så jeg skal ikke komme med nye begrundelser for det. Men jeg forstår godt intentionerne i forslaget. Nu hørte vi repræsentanten for Fremskridtspartiet tale om, hvor bange man er. En gang imellem bliver vi mindet om, hvilke følger atomkrig kan få, og det er noget, vi næsten ikke fatter. Vi var sidste år vidne til ulykken ovre i Sovjet og så, hvad der skete langt, langt derfra. Jeg tror, det fik mange mennesker til at vågne op. Det var nok meget mere realistisk, end man måske gik og troede.

Jeg kan ikke se, at man med dette forslag kommer nogen som helst vegne. Skal det virkelig batte noget, skal det være internationalt. Det skal være igennem NATO, vi gør vores indflydelse gældende. Det skal være stormagterne, der bliver enige. Jeg synes, man må hilse med tilfredshed de forhandlinger, der er foregået mellem Sovjet og USA om nedrustning af atomvåbnene i Europa. Man må håbe, at det kan lykkes at få balancen forbedret og helst få våbnene helt væk. Det viser klart, hvor de fleste atomvåben er i dag. Der er ingen tvivl om, hvor atomtruslen kommer fra i dag. Det er ikke fra NATO eller landene på denne side. Det er fra den anden side, hvor man har en meget stor overvægt.

Derfor er det rigtigt, som ministeren siger, at det er den vej, vi skal gå. Lad os så håbe, at det lykkes, så vi kan få et Europa, ja en verden, uden atomvåben.

Albrechtsen (VS):

Jeg kan forstå på ministeren, som af flere borgerlige ordførere er blevet rost for sin særdeles skarpsindige juridiske analyse, at han ikke mener, at brug af atomvåben i krig har noget som helst med folkedrab at gøre, og derfor mener han ikke, at det vil være holdbart at vedtage det her forslag.

I bemærkningerne til forslaget er der nøje gjort rede for, hvorledes atomvåbnene virker i forhold til civilbefolkningen, og det er altså et synspunkt, de borgerlige har og regeringen har, at man kan styre anvendelsen af atom-bomber på en sådan måde, at man friholder civilbefolkningen for følgerne. Det er et ganske mærkeligt synspunkt at have. Det har i hvert fald intet at gøre med det kendskab, vi andre har til atomvåben.

Justitsministeren mener åbenbart i ramme alvor, at atomvåben som led i krigsførelse vil kunne bruges på en sådan måde, at befolkningen ikke omkommer. Det er et synspunkt, der ikke er noget som helst videnskabeligt belæg for. Det er et synspunkt, der ganske enkelt ikke kan rummes i den virkelighed, vi desværre står over for på det punkt.

Jeg synes, debatten i dag har vist, at der er tale om et meget dybt principielt og moralsk skel i denne sal mellem på den ene side dem, der håber, at atomvåben aldrig vil blive brugt, og på den anden side dem, der vil sik-

[Albrechtsen]

re, at Danmark, danske myndigheder og danske borgere, aldrig under nogen omstændigheder kommer til at medvirke til anvendelsen af atomvåben.

Vi må konstatere, at på den ene side af dette dybe skel – som jeg altså mener er af dybt principiel og moralsk art – står SF og VS og, måtte jeg forstå, også hr. Stinus. Jeg havde svært ved at forstå, på hvilken side af det skel hr. Hjortnæs stod, men det kan han muligvis redegøre for, selv om jeg indrømmer, at det er et alvorligt samvittigheds spørgsmål at stille et andet menneske. Jeg synes egentlig, vi fortjener at få svar på det spørgsmål: på hvilken side af dette skel står hr. Hjortnæs og Socialdemokratiet?

Der er nogle særlige problemer med den danske forsvarsordning, som gør, at atomvåben i en krigssituation lige netop vil blive brugt på og fra dansk område, f.eks. i forbindelse med forstærkningsaftalerne. Derfor er det i en forsvarsforligsforhandlingsperiode et meget konkret problem, vi her rejser, for den danske forsvarsordning bygger på det synspunkt, at der skal indføres atomvåben og som en konsekvens deraf også bruges atomvåben på og fra dansk område og under overordnet kommando af en dansk officer, nemlig chefen for enhedskommandoen, placeret i bunkeren i Ravnstrup.

Derfor er det ikke bare et akademisk spørgsmål eller et studiekredsansliggende – for nu at bruge et udtryk, hr. Hjortnæs tidligere har anvendt – men noget, der rent praktisk har konsekvenser for indretningen af en kommende forsvarsordning her i Danmark. Der må man allerførst gøre sig klart, på hvilken side af det dybe moralske og principielle skel – som jeg sagde for et øjeblik siden – man står. Jeg afventer, at hr. Hjortnæs kommer herop og – håber jeg da – bekræfter, at han står på vores side i bedømmelsen af det moralske spørgsmål, også med de praktiske konsekvenser, det vil få.

Thoft (SF):

Jeg vil gerne takke for bemærkningerne. Især skal jeg takke VS' ordfører og den radikale ordfører. Den socialdemokratiske ordfører vender jeg tilbage til i min gennemgang.

Først en kommentar til justitsministerens bemærkninger til forslaget. Vi har med vilje fremsat forslaget ikke som et lovforslag, men

som et beslutningsforslag for at undgå, at hr. Ninn-Hansen skulle snuble i et komma, som han derefter blæser op til en størrelse som Rundetårn. Det lykkedes altså ikke, men vi fik dog fastslået, at atomvåben brugt som krigsvåben ikke er folkedrab og ikke er strafbart, og det er altså den siddende regerings holdning.

Jeg vil gerne fastslå – sådan som jeg bemærkede at den socialdemokratiske ordfører fastslog det – at atomvåben og brugen af kernevåben er en forbrydelse mod menneskeheden, og forbrydelser mod menneskeheden er strafbare. Jeg har nævnt en række konventioner, hvorefter de er strafbare, og jeg kunne også nævne FNs resolution af 24. november 1961 om forbud imod brug af kernevåben, hvori det fastslås:

»At brugen af kernevåben står i direkte modstrid med FNs ånd, bogstav og formål og derfor er et direkte brud på FN-pagten, at brugen af kernevåben endda ville gå uden for krigens ramme og medføre lidelse og ødelæggelse for menneskeheden og civilisationen og derfor er i modstrid med folkeretten og menneskehedens love, at brugen af kernevåben er en krig, som ikke bare er rettet mod en fjende eller mod fjender, men også er rettet mod menneskeheden i almindelighed, for de af verdens folk, som ikke er indblandet i en sådan krig, vil blive udsat for alle de onder, som brugen af sådanne våben fører med sig, at enhver stat, der bruger kernevåben, skal anses for at bryde FN-pagten, at handle imod menneskehedens love og at begå en forbrydelse mod menneskeheden og civilisationen.«

I den internationale folkeret gælder som udgangspunkt to grundlæggende principper for anvendelse af alle våbentyper, herunder også masseødelæggelsesvåben. Det gælder nemlig for det første, at de skal kunne anvendes sådan, at de kan skelne mellem civile mål og militære mål, idet alene militære mål må rammes, og for det andet, at anvendelsen hverken i omfang eller intensitet må overstige det militært nødvendige, hvilket betyder, at der ikke må anrettes unødigt skade eller påføres civilbefolkningen unødigt lidelse.

Jeg mener derfor at kunne fastslå, at brugen af atomvåben er en forbrydelse mod menneskeheden og som sådan strafbar. Så kan vi selvfølgelig skændes om kommaer og om, hvilken paragraf det skal anbringes i i

[Thoft]

straffeloven. Jeg må indrømme, at en sådan diskussion lader mig fuldstændig kold. Det er ikke det, der er det principielle. Det er ikke det, der er det afgørende for debatten i dag.

Det afgørende er, at Folketinget fastslår, at det er strafbart. Vi har foreslået, at det skulle henføres under folkedrabskonventionen, og skal erindre om, at folkedrabskonventionen, som blev vedtaget i 1948, er et produkt af begivenhederne under anden verdenskrig, hvor det, der var det mest umiddelbart forekommende, var folkedrabet på jøder, sigøjnere og andre i Det tredje Rige, medens brugen af atomvåben først er kommet til befolkningernes bevidsthed for alvor i 1960erne og 1970erne.

Til den socialdemokratiske ordfører vil jeg sige, at jeg da er taknemmelig for – og jeg synes, det er et vigtigt skridt fremad – at et flertal i Folketinget nu kan fastslå, at brugen af atomvåben er en forbrydelse mod menneskeheden. Sådan forstod jeg hr. Hjortnæs' meget korte ordførertale utvetydigt. Jeg forstod hr. Stinus' ordførertale sådan, at han var enig heri. Og SF og VS har jo allerede i forslaget givet udtryk for tilsvarende synspunkter.

Kan vi ikke få vedtaget beslutningsforslaget, kunne vi måske få vedtaget en beretning, der utvetydigt fastslår, at brugen af atomvåben er en forbrydelse mod menneskeheden. Det var da et stykke vej at nå. Jeg ser til min store glæde, at hr. Hjortnæs nikker.

Jeg hørte også, at forslaget her – i sin ånd i hvert fald – skulle bygge på grundlaget for de socialdemokratiske holdninger til atomvåben. Det har vi nu ikke gjort os nogen speciel bestræbelse for, men jeg er meget taknemmelig, hvis det forholder sig sådan. Det betyder, at også dér skulle vi have mulighed for at nå til enighed.

Jeg vil godt spørge hr. Hjortnæs alligevel – det er ikke for at drille, det er for at undersøge dybden af den holdning, at atomvåben er en forbrydelse mod menneskeheden: er det sådan, at Danmark fortsat kan deltage i atomvåbenøvelser? Er forbud imod deltagelse i atomvåbenøvelser fortsat studentikost perrittengryneri, eller har Socialdemokratiet fået en lidt mere nuanceret holdning til disse ting? Det kunne jeg forstå af ordførerens tale. Med den grundlæggende holdning, jeg kan forstå at Socialdemokratiet har, skulle

det være muligt, at et flertal i Folketinget kan nå frem til noget fornuftigt.

Jeg bemærkede i ordførertalen fra hr. Helge Adam Møller fra Det Konservative Folkeparti, at han mente, at Danmark ikke har nogen særlig indflydelse på de internationale forhandlinger. Vi skal bare støtte de bestræbelser for internationale forhandlinger, der foregår. Det synes jeg er rigtigt, det synes jeg også vi skal gøre, men spørgsmålet er, om ikke vi kunne starte med at feje for vores egen dør, inden vi begynder at feje for de internationale døre.

Hr. Helge Adam Møller mente også, at vi ikke formindskede risikoen for atomkrig ved at ændre straffeloven. Det er jeg i princippet ikke så uenig med hr. Helge Adam Møller i. Vi skal blot fastholde, at vi i Danmark har et krisehovedkvarter i Ravnstrup, hvori den danske officer vil sidde, som har den operative kommando over atomvåbnene i Slesvig-Holsten. Det var meget rart for den officer at have nogle klare retningslinjer for brugen af disse våben, og vedtagelse af vores beslutningsforslag ville give sådanne klare retningslinjer.

Vi skal heller ikke være blinde for, at det med hensyn til de forstærkningsstyrker, som i en krisesituation skal komme Danmark til hjælp – »hjælp« vil jeg gerne sætte i gåseøjne, fordi disse styrker som en del af deres standardudrustning skal medbringe atomvåben – også var rart, om politikere og embedsmænd, herunder folk i Forsvarskommandoen og i forsvarsstabene, havde klare retningslinjer. Sådanne klare retningslinjer er hr. Helge Adam Møller ikke interesseret i eller ikke indstillet på at give.

Venstres ordførers tale skal jeg overhovedet ikke kommentere. Jeg synes, den var aldeles under lavmålet.

Jeg vil gerne takke hr. Stinus for den positive modtagelse. Jeg håber, at vi kan fortsætte den frugtbare debat i udvalget.

Jeg vil til sidst problematisere en lille smule hr. Arne Melchior's lidt specielle definition af den atomvåbenfrie zone. Det er en zone, forstod jeg, hvor atomvåbnene ikke kan ramme. Nu er det jo ikke desto mindre sådan, at i Latinamerika har man faktisk indgået en traktat om en atomvåbenfri zone. Hr. Arne Melchior gør altså brud på det, der er den normale internationale betegnelse, ligesom hr. Arne Melchior gør brud på den internati-

[Thoft]

onale betegnelse, som gælder for Antarktis, og hvorefter også Antarktis er en atomvåbenfri zone.

Jeg synes, hr. Damgaard Nielsen fuldstændig underspiller, når han sammenligner atomvåben og trafikdrab. Jeg mener, der er meget voldsom forskel mellem individuelle ødelæggelser og drab – trafikdrab kan godt have karakter af drab – og masse mord, hvad jeg betragter brugen af atomvåben som. Jeg synes ikke, man med sin hæderlighed i behold kan drage en sammenligning mellem disse to ting.

Jeg bemærkede til allersidst, at der var nuanceforskelle i regeringspartiernes holdning til disse ting. Således bemærkede jeg på den ene side fru Birthe Rønn Hornbechs fornermende afvisning, uforstammede afvisning, vil jeg næsten kalde det, og på den anden side fru Inger Stilling Pedersen fra Kristeligt Folkepartis mere positive modtagelse. Hun var indforstået med hensigterne, men var uenig i den konkrete udformning. Også med Kristeligt Folkeparti håber jeg at det bliver muligt i udvalget at få en positiv dialog.

Hjortnæs (S):

Det kan ikke passe, at hr. Thoft og hr. Albrechtsen mener, at det forslag, de her har fremsat, er et brugeligt instrument til at fjerne atomtruslen. Det kan ikke passe.

Det må altså tjene nogle helt andre formål, og så kan man selvfølgelig tage en diskussion om det juridisk holdbare eller det juridisk ikkeholdbare i den måde, det er stillet op på.

Det, vi socialdemokrater er optaget af, er at få ændret NATOs strategi, og vi er indstillet på at tage alle de skridt, der overhovedet kan tages, for at få ændret denne strategi. Det, vi er optaget af, er at få reduceret og helst fjernet atomtruslen. Og vi vil nødig have, at man prøver ved det ene eller det andet forslag at fjerne interessen fra det, der er væsentligt, det, der bør prioriteres. Jeg synes, at både hr. Thoft og hr. Albrechtsen ved forskellige initiativer prøver at fjerne interessen fra det, der er væsentligt.

Det produkt, vi her er blevet præsenteret for, er som andre af de produkter, vi er blevet præsenteret for af hr. Thoft og hr. Albrechtsen, teknisk ufuldkommet – så er det

sagt pænt. Der er selvfølgelig grænser for, hvor udfloppet en tekst man kan give til slutning til. Man kunne lige så godt stemme for et beslutningsforslag, der pålægger regeringen at anerkende, at havet er blå, og at skoven er grøn i maj måned. Det er jo stort set det samme.

Men for at jeg ikke skal blive misforstået af de to herrer, vil jeg understrege endnu en gang, at for Socialdemokratiet er det en åbenbar moralsk forbrydelse mod menneskeheden at anvende atomvåben. Vi vil altså gøre alt, hvad vi kan, for at fjerne denne trussel.

Om det er nødvendigt at gøre en handling af den karakter strafbar, ved jeg såmænd ikke. Jeg gad vide, om der, hvis atomvåben bringes i anvendelse, overhovedet er nogen til at anklage, om der overhovedet er nogen til at dømme, om der overhovedet er nogen, der skal dømmes. Så alvorlig en forbrydelse er det i virkeligheden at anvende disse våben, at man meget let kan komme i den situation, at der ikke er nogen, hverken til at anklage eller til at dømme, og der er sådan set heller ikke nogen at sætte i fængsel.

Helge Adam Møller (KF):

Jeg har tre korte bemærkninger til hr. Thoft.

Hr. Thoft sagde i en kommentar til min ordførertale, at vi skulle feje for vor egen dør, før vi fejede for andres døre, med henblik på først selv at ordne situationen i Danmark, inden vi pålagde andre at gøre forskellige ting.

Den bemærkning synes jeg er interessant, og jeg er da enig. Det er vel bl.a. derfor, regeringen har spillet ud med et oplæg til en kommende forsvarsordning, der siger, at vi må sørge for, at den konventionelle styrke, vi har i Danmark, ikke bliver reduceret mere, end den er blevet reduceret i de sidste 20 år. Hver gang NATO reducerer sin konventionelle styrke, bliver risikoen for, at atomvåben vil blive anvendt, større. Så den bemærkning er jeg meget enig i.

Hr. Thoft sagde, at det ville være rart med klare retningslinjer for Forsvarskommandoen og andre danske stabe. Der er krystallklare retningslinjer, og det er nogle helt andre retningslinjer, hr. Thoft ønsker, men det har ikke noget at gøre med, at de ikke er klare.

[Helge Adam Møller]

Og endelig nuanceforskellene mellem de fire regeringspartier. Ja, det glæder mig, hver eneste gang de fire regeringspartier er på talarstolen, at der er nuanceforskelle. Hvad skulle vi ellers have fire partier for, hvis vi altid var 100 pct. enige? Det er netop styrken ved regeringen, at fire partier, som har fælles grundholdninger, men alligevel er forskellige, har kunnet stå sammen i så lang tid og føre en fælles politik, som på så mange områder har givet gode resultater. Så jeg glæder mig over nuanceforskellene hver eneste gang.

Arne Melchior (CD):

Det er da meget muligt, at hr. Thoft har ret i, at min definition af en atomvåbenfri zone er anderledes og altså bryder med den gængse sproglige forståelse af dette udtryk. Dermed er der ikke sagt noget om, hvilken forståelse der er den rigtige. Jeg hævder selvfølgelig, det er min.

Jeg kan udmærket erklære mit hjem for »forbrydelsesfri zone« i håb om, at det lykkes hele min husstand inklusive mig selv at undgå at begå forbrydelser. Men dette giver mig ikke nogen som helst garanti, end ikke forhåbning om, at der ikke på det territorium kan blive begået forbrydelser, endda imod beboere eller ejendele i dette hjem.

Derfor mener jeg, at »atomvåbenfri« er et totalt forvrøvlet udtryk. Det siger – bare i større målestok – ikke andet end at erklære et hvilket som helst område, stort eller lille, for forbrydelsesfrit, fordi de pågældende selv altså ikke agter at begå forbrydelser.

Hermed tror jeg at jeg har givet en nogenlunde argumentation for min udlægning af denne glose.

Det skal ikke lykkes forslagsstillerne at få det fremstillet – jeg tror, det var hr. Albrechtsen – som om der allerede var flertal for at konstatere det og det om atomvåben, som om der var uenighed. Det er kun en uge siden, at vi her vedtog en enstemmig dagsorden om Danmarks holdning til disse våbentyper, og der er ikke nogen, der afskyr atomvåben eller andre farlige våben mere end andre. Der kan kun være uenighed om, på hvilken måde man bedst undgår, at de pågældende våben bliver anvendt, men ikke om afskyen for dem og frygten for dem.

Jeg skal til slut citere, hvad Helmut Schmidt sagde, da han var forbundskansler i Vesttyskland:

»Denne side kan ikke på forhånd afskrive våbentyper, som potentielle fjender og modstandere besidder og fortsat ønsker at besidde.«

Fra CDs side kunne vi dengang kontrasignere denne udtalelse, og det kan vi stadig væk. Men derfor afskyr vi og frygter vi disse våben og mange andre våben nøjagtig lige så meget som hr. Albrechtsen og hr. Thoft.

Albrechtsen (VS):

Hr. Arne Melchior har ganske enkelt ikke forstået, hvad der er ideen og tanken med en atomvåbenfri zone, men det tillader tiden ikke at vi tager en gennemgribende debat om i dag.

Derimod synes jeg nok, det må give anledning til en del bekymring, at hr. Arne Melchior ikke er i stand til at forstå karakteren af det moralske problem, som foreligger i den her sag. Jeg mener ellers, jeg formulerede det moralske problem ganske klart.

Det moralske problem er, at der desværre er et flertal, som håber, at atomvåben ikke vil blive brugt, men som dog er indstillet på at anvende dem i bestemte situationer, under bestemte betingelser osv. osv. De er indstillet på til syvende og sidst at anvende dem. Det er dem, der har godkendt NATOs atomstrategi.

Det er for mig at se et dybt moralsk problem, at der er muligvis endog et flertal i denne sal, som – godt nok under bestemte betingelser og godt nok meget nødtigt, men dog til syvende og sidst – er indstillet på at begå den forbrydelse, der er tale om. Ja, jeg bliver nødt til at sige det, som det er. Således er det.

Det er forfærdeligt, at det er sådan. Og det er forfærdeligt, at man ikke i det danske Folketing kan få etableret et flertal, som ikke alene er i stand til at sige: vi vil moralsk set ikke acceptere, at der nogen sinde kan ske noget sådant, men som også er villigt til at tage de konsekvenser, et sådant moralsk standpunkt fører til. Det vil medføre den konsekvens, at så må NATOs atomstrategi selvfølgelig ikke gælde for Danmark.

Jeg må sige til hr. Hjortnæs, at han ikke har besvaret det spørgsmål, jeg stillede ham.

[Albrechtsen]

Han siger godt nok, at efter Socialdemokratiets opfattelse vil det være en forbrydelse mod menneskeheden at bruge atomvåben. Og så siger han godt nok også, at han arbejder for at ændre NATOs atomstrategi. Ja, han arbejder for at ændre den, men han accepterer den altså, som den er i dette øjeblik, med den mulighed, at han selv kommer til at deltage i det flertal, som under bestemte forudsætninger godkender anvendelse af atomvåben. Hvis det ikke er rigtigt, så må hr. Hjortnæs gå op og sige mere klart, hvad det er, Socialdemokratiet står for.

Jeg har desværre ikke i denne debat kunnet placere Socialdemokratiet entydigt på den ene eller på den anden side af dette moralske skel.

Thoft (SF):

Jeg synes, det er en hæderlig sag, når man erklærer sig uenig med forslagsstillerne og siger: vi vil ikke kriminalisere brugen af atomvåben. Det synes jeg er hæderligt. Men jeg synes ikke, det er slet så hæderligt, når man siger: det her forslag kan ikke bruges; det er teknisk ufuldkomment.

Enhver, der har arbejdet med lovgivning, ved, at et beslutningsforslag opridser forslagsstillerens intentioner, hvorefter det efter vedtagelse er ministrenes opgave at udforme de nøjere retningslinjer i overensstemmelse med beslutningsforslaget.

Derfor er hr. Hjortnæs' argument om, at forslaget ikke kan bruges, at det er teknisk ufuldkomment, sandt; ellers var det ikke fremsat som beslutningsforslag, så var det fremsat som lovforslag. Det er jo sandt, men det er ikke et argument for at forkaste forslaget.

Jeg ville gerne, om vi klart fra Socialdemokratiet kunne få en melding: ønsker Socialdemokratiet brugen af atomvåben kriminaliseret eller ej? Jeg forstod i første omgang hr. Hjortnæs sådan, meget klart og meget præcist: brugen af atomvåben er, sagde hr. Hjortnæs i sin første runde, en forbrydelse mod menneskeheden. Så vil jeg spørge den socialdemokratiske ordfører: er forbrydelser mod menneskeheden da ikke strafbare? Og bør vi i så fald ikke fastslå det i Folketinget?

Nu har vi hørt regeringspartierne med justitsministeren i spidsen fastslå, at Socialdemokratiet opfatter det som en forbrydelse

mod menneskeheden, at Det Radikale Venstre opfatter det som en forbrydelse mod menneskeheden, at SF og VS opfatter det som en forbrydelse mod menneskeheden. Det, som et folketingsflertal opfatter som en forbrydelse mod menneskeheden, er strafbart. På en eller anden måde hænger det ikke rigtig sammen.

Jeg vil sige til hr. Arne Melchior, at det at kriminalisere brugen af atomvåben efter min opfattelse er et vigtigt signal udadtil i internationale forsamlinger, i det internationale samfund, og indadtil til brug i de militære stabe, sådan som hr. Helge Adam Møller klart gav udtryk for det. Disse stabe har, sagde han – og han har lidt forstand på det, han er tidligere jægersoldat – ganske klare retningslinjer, om end de er nogle helt andre end dem, forslagsstillerne ønsker. Det er jo klar besked. De har nogle helt andre og klare retningslinjer. Jamen var det ikke rart, om vi fik disse retningslinjer korrigeret, så vi ikke risikerer, at danskere begår det, et klart flertal i Folketinget opfatter som en forbrydelse mod menneskeheden? Det var det, der var forslagsstillerens intentioner.

Jeg vil gerne, inden jeg forlader talerstolen, en sidste gang bede hr. Hjortnæs præcisere, om han ønsker en kriminalisering af det, han selv betegnede som en forbrydelse mod menneskeheden.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til forsvarsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 156: